

SZAKMAIELOKÉSZÍTÉS A NÉGY SZAKTERÜLETRE „B” változat

9. évfolyam

Szakmai előkészítő ismeretek	111 óra
Szakmai előkészítő gyakorlatok	<u>74 óra</u>
Elmélet és gyakorlat	185 óra

SZAKMAIELOKÉSZÍTŐ ISMERETEK

Évi óraszám: 111 óra

Célok és feladatok

A „B” változatú kerettanterv célja a megalapozott elméleti ismeretekkel és tanulói képességekkel belépő, jobban terhelhető tanulók műveltségének továbbfejlesztése. Az elméleti oktatás célja a szakképzésbe való belépéshez szükséges műveltség megalapozása.

A szakmai előkészítő ismeretek oktatásának alapvető célja a szakterületek általános ismereteinek elsajátítása, összefüggéseinek bemutatása, a készségek, képességek fejlesztése, valamint olyan tudás, ismeretrendszer, alkalmazási képességek kialakítása, amely megalapozza és formálja a szakmacsoportok tevékenységeihez illeszkedő szemléletet. Készítse fel a tanulókat az önálló és a csoportos tevékenységekre.

A *Pályaaorientáció* során a szakterületek sokszínű, aktív tanulói magatartást és tanulási élményeket is eredményező bemutatásával keltse fel a tanulók érdeklődését a szakmacsoportok iránt, értsék meg a szakmai tanulás fontosságát, lássák be érdekeiket, segítse őket egyéni életpályájuk reális megtervezésében.

Az *Egészségkultúra, táplálkozási alapismeretek* tanításának célja megértetni az egészség valódi értékét, bizonyítani a védelmének fontosságát, bemutatni táplálkozási szokásainkat, azok alakulását, élettani hatásait, az életmód és az egészség összefüggéseit.

A *Mérések* tanításának célja, hogy alakítsa ki a tanulóknál a pontos és minőségi munkavégzés igényét, gyakoroltassa az eszközök szakszerű, gondos használatát, kezelését. Mutassa be a leggyakoribb ellenőrző és mérőeszközöket, ismeresse a legfontosabb méréstechnikai alapelveket és alapvető mérési módszereket, gyakoroltassa a legalapvetőbb mérés-technikai kifejezések használatát. Fejlessze a gondolkodást, a célirányos műszaki feladatmegoldó képességet.

Fejlesztési követelmények

A tantárgy tanulása során fejlődjenek a tanulók szakmai tantárgyak tanulásához szükséges képességei, így különösen az ismeretelemző-értékelő gondolkodás, a tapasztalatszerzés és ismeretalkalmazás képessége, a szóbeli kommunikációs képességek.

A tantárgyi tevékenység során szokjanak hozzá a tanuláshoz, az önálló és produktív feladatmegoldáshoz, érezzék meg a tanulási eredmények, sikerek értékét, örömeit.

A szakmai tanulmányi tevékenység által alakuljon ki, fejlődjön és erősödjön a szakmához, a választott munkához, életpályához való kötődésük.

A tanulók lássák meg a környezetet, a technika, a szakma mögött az embert és a természetet, tiszteljék azoknak az értékeit.

A tanulók a feladatok megoldásában, valamint a további szakmai tanulmányaik során alkalmazzák a tanult ismereteket, eljárásokat, módszereket, ismerjék fel az élelmiszer-ipari technológiák, anyagok tulajdonságait, előállításuk módját, felhasználási lehetőségeit, tudásuk alapján tudjanak véleményt alkotni tényekről, információkról, tudják a tapasztalataikat összevetni a tanult ismereteikkel, elemezni adott szempontok szerint.

Értsék meg, építsék saját értékrendjükbe az egyes szakmákról, életformákról, életpályákról szóló tanári értékeléseket, hozzanak követendő és elvetendő példákat környezetükből, indokolják választásukat, alkossanak véleményt a bemutatottakról.

A tanulók legyenek tájékozottak az egyes munkakörök, szakmai képesítések rendszeréről, elérésének feltételeiről, a személyes alkalmasság elemeiről az egyes vizsgált munkakörökben.

Az *Egészségkultúra, táplálkozási alapismeretek* révén a tanulók mindennapi életükben törekedjenek egészségük megőrzésére, legyenek felkészültek az azt fenyegető veszélyekre, értsék meg saját felelősségüket, életmódjuk, szokásaik kialakításában használják fel a tantárgyban megtanultakat. Tiszteljék legfőbb értéként az embert, értsék meg az egészséges környezet és a helyes táplálkozás fontosságát, ismerjék fel a környezetszennyező tevékenységeket, utasítsák el az ilyen magatartást.

A *Mérések* foglalkozásai során alkalmazzák helyesen a megismert mérőeszközöket, mérési eljárásokat, a mértékegységeket, értelmezzék jól a mért értékeket.

Becsüljenek meg fizikai mennyiségeket, majd ellenőrizzék azokat méréssel. Tudjanak a feladathoz mérőeszközt választani. Értsék meg a tanult fogalmakat, váltsák helyes eredménnyel a mértékegységeket, dokumentálják eredményeiket. Tárgyak közül, anyagokból a feladatnak megfelelően vegyenek mintát.

Tevékenységük ismertetése során helyesen alkalmazzák a méréssel kapcsolatos alapfogalmakat.

Belépő tevékenységformák

Élménybeszámolók, álláshirdetések megfogalmazása, saját élmények, munkaköri leírások, esetleírások, filmek, sajtóinformációk elemzése.

Helyzetgyakorlatok, esetmegbeszélések, találkozás, tájékozódó beszélgetés a témához meghívott idegenekkel. Véleményalkotás tanári közreműködéssel a saját és a társak terveiről.

Fogalomalkotás közvetlen észlelés és közvetett tapasztalás alapján. Információk gyűjtése ismeretterjesztő kiadványok, a média segítségével. A szöveges és képi információk értelmezése, következtetések megfogalmazása.

Egyszerűbb mérések és kísérletek elvégzése, eredmények értelmezése.

Időjárás-jelentés értelmezése.

A megismert kísérleti eszközök szakszerű, balesetmentes használata.

A tanult mértékegységek helyes alkalmazása.

A tanult fizikai jelenségek felismerése.

Az eredmények dokumentálása adott formában.

Pályaorientáció

Témakörök	Tartalmak
A négy szakterület foglalkozásai	A foglalkozások világa, a pályák világa, strukturálódása. A szakterületek és szakmacsoportok jellemzése, a kapcsolódó pályákhoz szükséges képességek összegyűjtése. A munkahely kiválasztásának szempontjai, racionális és érzelmi döntések, a személyes pályakívánságok lehetősége és összeegyeztetése. A képességek és az érdeklődés szerepe, szakmai szintek meghatározása. Egyéni pályaterv.

Egészségkultúra, táplálkozási alapismeretek

Témakörök	Tartalmak
Egészségkultúra	Egészségkultúra, helye a tudományok rendszerében, kapcsolata a kultúra többi elemével.

Témakörök	Tartalmak
Egészség	Az egészség mint érték; az egészség fogalmának értelmezése. Munka — pihenés — szórakozás. A testi egészség. Mentálhigiéné — lelki egészség.
Egészségfejlesztés, egészségnevelés	Az egészséget befolyásoló tényezők. Környezeti ártalmak hatásai az egészségre. A betegség és hatása a szervezetre. Életmód — egészséges életmód.
Táplálkozási ismeretek	Növényi eredetű élelmiszerek. Állati eredetű élelmiszerek. Táplálkozási szokásaink. Tápanyagaink energiataartalma.
Az élelmiszerek élettani hatása és a környezetszennyezés	Az élelmiszerek élettani hatása. A levegőszennyezés és a víz fertőzöttsége.
Szenvedélybetegségek	Alkoholfogyasztás, dohányzás, drogok, gyógyszerfogyasztás. A szenvedélybetegségek megelőzése és gyógyítása.
Partnerkapcsolatok	Barátság, szerelem, szexualitás. Nemi úton terjedő betegségek.

Mérések

Témakörök	Tartalmak
Mérési alapismeretek	A mérés fogalma, a szabványosítás jelentősége, az SI mértérendszer. Törvényes mértékegységek.
Hosszúságmérés	A hosszúság SI alapegysége, annak törtrészei és többszörösei. A hosszúságmérés eszközei, azok mérési pontossága. Mérőeszköz kiválasztása adott mérési feladathoz.
Tömegmérés	A tömeg SI alapegysége, annak törtrészei és többszörösei, azok egymásba átváltása. Mérőeszköz kiválasztása adott mérési feladathoz.
Területmérés	A terület SI alapegysége, annak törtrészei és többszörösei, azok egymásba átváltása. Hosszúságadatokból egyszerű idomok, felületek felszínének meghatározása.
Hőmérsékletmérés	A hőmérséklet fogalma, egyszerű hőmérők mérési elve.
Időmérés	Időmérő eszközök használata.

A továbbhaladás feltételei

Értsék meg a tanulók az egyes szakmákról, életformákról, életpályákról szóló tanári értékeléseket, hozzanak követendő és elvetendő példákat környezetükből.

Alkossanak véleményt leírással adott esetekről.

A tanév folyamán készítsék el személyes pályatervüket, rögzítsék azt írásban is, mutassák be szóban, érveljenek döntéseik, választásaik mellett.

Alkossanak véleményt munkakörökről, egy leírással válasszák ki adott munkakör alkalmassági elemei közül az általuk legfontosabbnak tartottakat.

Legyenek tájékozottak az egyes munkakörök, szakmai képesítések rendszeréről, elérésének feltételeiről.

A tanulók értelmezzék helyesen a tanult fogalmakat, határozzák meg, teljeskörűen sorolják fel az egészséget pozitívan és negatívan befolyásoló tanult tényezőket. Ismerjék fel a környezeti ártalmakat, az egészséget veszélyeztető helyzeteket,

állapotokat, magatartásokat, tevékenységeket, az egészségmegőrzés szempontjából helyesen ítélnék meg leírt életmódelemeket.

Ismerjék meg a legális és illegális drogokat, a drogok és élvezeti cikkek fogyasztásának kockázatait, veszélyeit, tények ismerete alapján érveléssel is indokolják az azokkal kapcsolatos kívánt magatartás szükségességét.

Mutassák be a saját és környezetük táplálkozási szokásait, a tanultak felhasználásával mondjanak azokról véleményt. Helyesen rendeljenek össze leírt táplálkozási szokásokat a tanult élettani hatásokkal.

Becsüljenek meg mérési adatokat.

Adott feladathoz a célnak megfelelő mérőeszközt válasszanak.

Helyes eredménnyel váltsák a mértékegységeket.

A követelményeknek megfelelően dokumentálják mérési eredményeiket. Tárgyak közül, anyagokból a feladatnak megfelelően vegyenek mintát, helyes eredménnyel végezzék el a mérési feladatot.

Tevékenységük ismertetése során helyesen alkalmazzák a méréssel kapcsolatos tanult alapfogalmakat.

SZAKMAI ELŐKÉSZÍTŐGYAKORLATOK

Évi óraszám: 74 óra

Célok és feladatok

A „B” változatú kerettanterv célja a megalapozott elméleti ismeretekkel és tanulói képességekkel belépő, jobban terhelhető tanulók műveltségének továbbfejlesztése. A gyakorlati oktatás célja — megfelelő tanulói aktivitás mellett — a szakképzésbe való belépéshez szükséges készségek és képességek továbbfejlesztése.

A szakmai előkészítő gyakorlatok oktatásának alapvető célja a szakterületek általános gyakorlati ismereteinek elsajátítása, összefüggéseinek bemutatása, a manuális készségek, képességek, az érzékelés, a mozgások fejlesztése, valamint olyan tudás, ismeretrendszer és alkalmazási képességek kialakítása, amely megalapozza és formálja a szakmacsoportok tevékenységeihez illeszkedő szemléletet. Készítse fel a tanulókat az önálló és a csoportos tevékenységekre.

A *Készségfejlesztő gyakorlatok* a szakterületek tevékenységeinek sokszínű, aktív tanulói magatartást és tanulási élményeket is eredményező bemutatásával keltsék fel a tanulók érdeklődését a szakmacsoportok iránt, segítsék őket egyéni életpályájuk reális megtervezésében. Járuljanak hozzá a munka, a biztonságos munkavégzés megismeréséhez, a szabálykövető magatartás kialakulásához.

A *Kommunikációs és viselkedéskultúra* foglalkozások célja, hogy értékek közvetítése, példák, magatartásminták bemutatása, az önismeret fejlődése és a normák elfogadása által a tanulók könnyebben illeszkedjenek be a közösségbe, feleljenek meg a társadalmi elvárásoknak. Teremtse lehetőségeket a kommunikációs képességek, készségek fejlesztéséhez, feladathelyzeteket a tanultak kipróbálásához, gyakorlásához.

Fejlesztési követelmények

A tantárgy tanulása során fejlődjenek a tanulók szakmai gyakorlatok elvégzéséhez szükséges képességei, így különösen az ismeretalkalmazó, szintetizáló gondolkodás, az önálló tapasztalatszerzés képessége, a gyakorlati feladatmegoldó képesség.

A szóbeli kommunikációban használják helyesen a tanult kifejezéseket, értsék az alapfogalmakat, folyamatosan bővítsék szókincsüket, tudjanak leírásokat, szakirodalmat, más információforrásokat használni, értelmezni.

A tantárgyi foglalkozásokon szokjanak hozzá az önálló és produktív munkavégzéshez, érezzék meg a munka eredményeinek, sikereinek értékét, örömet, alakuljon ki bennük az eszközök szakszerű használatának az igénye, a felelősségérzet egymás iránt, a társakkal való együttműködési képesség.

Munkájuk során fejlődjön vizuális érzékelésük, figyelemösszpontosító képességük, munkabírásuk, kezűgyességük, finomodjanak mozdulataik, munkavégzésük legyen egyre fegyelmezettebb, pontosabb, törekedjenek a hibátlan munkavégzésre, fogadják el annak fontosságát.

Tanulják meg beosztani a rendelkezésükre álló időt, az eszközök balesetmentes, biztos használatát, maradéktalanul tartásuk be a munkavédelmi szabályokat.

A tantárgyi tevékenység által erősödjék bennük a kötelességtudat, a felelősségérzet, a mások munkájának, eredményeinek, teljesítményeinek tisztelete, a tanulási motiváció.

Ismerjék meg, fogadják el és tudatosan alkalmazzák a gyakorlati tevékenységek végzéséhez szükséges szabályokat, magatartásformákat.

A tanulók legyenek képesek a tanult kézi műveleteket önállóan elvégezni, az eszközöket célszerűen és szakszerűen használni, ismerjék meg a tanult eljárásokat, felhasznált anyagokat. Legyenek képesek ismereteiket alkalmazni, tapasztalataikat felhasználni gyakorlati munkájuk, illetve későbbi tanulmányaik során.

Belépő tevékenységformák

A tanult fizikai mennyiségek mértékegységeinek ismerete és helyes használata, a mindennapi életben használt fizikai mennyiségek nagyságának becslése.

Tárgytervezés, alkotás. Rajzeszközök, kéziszerszámok szakszerű kiválasztása, használata.

Az egyes szakterületeken előforduló ártalmak, az elhárítási lehetőségek és a megelőzési módok megismerése.

Helyzetgyakorlatok, közös játékok, viselkedésminták, esetek elemzése bemutatás, leírások, filmek, elbeszélések, egyebek alapján.

Találkozás, beszélgetés idegenekkel, terepgyakorlat iskolán belül és kívül.

Egyéni életpályaterv készítése.

Készségfejlesztő gyakorlatok

Témakörök	Tartalmak
Mérés és mértékegységek	Hosszúságmérés. Területmérés. Térfogatmérés. Tömegmérés. Hőmérsékletmérés. Időmérés. Áram- és fényerősségmérés.
A rajzolás elemi szabályai	Rajzeszközök. Vonalfajták és vastagságok. Méretarányok. Egyszerű síkmértani szerkesztések.
Rajzolás	A tér ábrázolásának alapjai. A térlátás és a kézügyesség fontossága az egyes pályákon. Egyszerű testek hálózati rajza. Vonalvezetési gyakorlatok. Természeti formák ábrázolása.
Mintázás, tervezés, tárgyalakítás	Ajándéktárgy tervezése és alkotása ismert anyagokból és technikákkal.
Higiénia	Fogalma, területei. Személyi higiénia. Tisztító- és fertőtlenítőszer.
Elsősegélynyújtás	Sérülésnél, csonttörésnél, égési sérülésnél, mérgezésnél, eszméletvesztéskor.
Üzemlátogatás	A négy szakterület üzemeinek, intézményeinek meglátogatása, az egyes szakterületekre jellemző higiéniai és munkavédelmi feladatok.

Kommunikációs és viselkedéskultúra

Témakörök	Tartalmak
A kommunikáció fogalma és fejlődése	Az élőlények veleszületett képessége. Történeti fejlődése. Szerepe a társadalmak kialakulásában. Kommunikációs zavarok. Okai és okozatai: magánszemélyek között (harag), családon belül (veszekedés, elhanyagolás), társadalmi csoportok között (osztályharc), államok között (háború).

Témakörök	Tartalmak
A kommunikáció formái	Verbális és nonverbális. Az összhang és az ellentmondás.
A kommunikáció eszközei	A beszéd, az írás (levél), a tömegkommunikáció, jelek (hang, fény), képek (piktogram). Metakommunikáció.
A kommunikáció és a társadalmi együttműködés kölcsönhatása	Kiindulási alapok: családban, barátok között, egyéb személyek vonatkozásában, a szocializáció fontossága.
A társadalom működésének szabályrendszere	Az etikett, az erkölcs (a társadalmi morál visszatükröződése), a jogszabályok.
A személy megjelenésének fontossága	Veleszületett adottságaink és a tanult viselkedés, a testi higiénia, az öltözködés fontossága, a személyi higiénia, magánélet, munkahely.
A mindennapok kapcsolata	A köszönés formái, a megszólítás szabályai, a bemutatkozás szabályai, a társalgás.
Munkahelyi kapcsolatok	Helyünk és szerepünk a munkahelyen, a munkakapcsolatokban, a hozzáállás fontossága, a pontosság, a segítőkészség.
A vendéglátás mint a társadalmi együttműködés sajátos formája	A vendéglátás kialakulása (vendégbarátság), vendéglátás otthon, a vendéglátás mint a társadalmi munkamegosztás egyik formája.

A továbbhaladás feltételei

Készségfejlesztő gyakorlatok:

A tanulók ismerjék a rajzolás alapvető szabályait és eszközeit.

Tudjanak egyszerű síkmértani szerkesztéseket elvégezni.

Készítsenek játékot, ajándékot, díszítőtárgyakat.

A feladatnak megfelelően válasszák ki a tárgyaláshoz szükséges anyagokat és szerszámokat.

Ismertessék és alkalmazzák a munkavédelem és higiénia alapszabályait.

Üzemlátogatások során figyeljenek meg jelenségeket, eseményeket, értelmezzék azokat és vonjanak le következtetéseket.

Kommunikációs és viselkedéskultúra:

A tanulók aktívan vegyenek részt a foglalkozásokon, alkossanak a foglalkozásokra közösen elfogadható szabályokat, vállaljanak el a játékokban rájuk osztott szerepeket, próbáljanak szabadulni esetleges gátlásaiktól. Fogadják el a közösen megállapított szabályokat, a tanári irányítást, legyenek együttműködők társaikkal, tiszteljék egymást, feleljenek meg az elfogadott viselkedési normáknak.

Törekedjenek a helyzetnek megfelelő kommunikációra, figyeljenek egymásra, mondják el a kommunikációs gyakorlatok által keletkezett érzéseiket, a helyzetekről kialakított véleményüket. Saját szintjükhöz képest fejlődjön kommunikációjuk.

Fogadják el célként a tárgyban tanultak alkalmazását a mindennapi életben.

Egyéni életpályaterv készítése.